

No 27
MESTER

MAGASINET OM GODT HÅNDVÆRK

MASKINGENIØR LOTTE BRUUN JENSEN

4.
tandhjul
i maskinen

MESTER udgives af Håndværkerforeningen København

Håndværkerforeningen København er en tværfaglig medlemsorganisation for selvstændige og ejerledere og har 1.900 medlemmer. Herudover er der tilsluttet 37 laug og brancheorganisationer. Læs mere om medlemskabet, foreningen og bestyrelsen på hfk.dk/om-os

MESTER udkommer 5 gange om året og sendes gratis til alle medlemmer af foreningen samt udvalgte virksomheder og brancheorganisationer

Er du interesseret i at modtage MESTER, så kan du tegne et gratis abonnement på hfk.dk/magasinet-mester

MESTER udgives med støtte fra Fonden Alderstrøst, der blandt andet yder støtte til fremme af godt håndværk

MESTER: 5. årgang nr. 27 september 2023
Næste udgave udkommer november 2023

ISSN: 2596-7118
ISSN online: 2596-7126

Udgives af: Haandværkerforeningen i København
Dronningens Tværgade 2A
1302 København K
www.hfk.dk

Ansvarshavende: Christoffer Susé, csu@hfk.dk

Redaktion: Jakob Bo Andersen, jakob@hfk.dk
Peter Djurup, peter@djurup.com
saunte.io - tommy@saunte.dk

Design/AD: saunte.io - tommy@saunte.dk

Fotograf: Ricky John Molloy, mail@rickymolloy.com
Rie Neuchs, mail@rieneuchs.dk
Thomas Tolstrup, tt@thomastolstrup.dk

Korrektur: Søren Nørby

Annoncesalg: Christoffer Susé, csu@hfk.dk

Tryk: REDHILL
Tilsluttet: Danske Medier
Kontrolleret oplag: 3.429

Godt håndværk og dygtige håndværkere er en forudsætning for mange af de ting, som vi tager for givet hver dag; strøm i kontakten, vand i hanen, bagerens lækre brød og kager, det smukke smykke fra guldsmeden, eller frisøren, der klarer frisuren.

Derfor sætter magasinet MESTER fokus på håndværket, håndværkeren og produkterne, og vi taler om de forudsætninger, der skal til for at skabe godt håndværk.

Velkommen til, og god fornøjelse.

**HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH**

HUSK at du kan finde artikler fra tidligere udgaver af magasinet MESTER på Håndværkerforeningens hjemmeside.

Kig ind på hfk.dk/magasinet-mester eller scan qr-koden

Fremtiden kræver handling

Regeringen har udpeget erhvervsuddannelserne som et af fire prioriterede arbejdsområder i den kommende tid, og ifølge de meldinger vi kender i skrivende stund, foreslår regeringen at tilføre ekstra penge til området. 300 millioner kroner årligt fra 2024, stigende til 900 millioner kroner årligt i 2030.

Det er en fantastisk god nyhed, og ligesom mange andre har jeg svært ved at få armene ned!

Inden jublen for alvor får overtaget, er jeg dog nødt til at stikke en pind i den gode stemning. For håndværksuddannelserne har været økonomisk underprioriteret i mange år. Så der skal indhentes mange års efterslæb, før vi overhovedet kan tale om tidssvarende uddannelser.

Og så er vi slet ikke begyndt at tale om at tiltrække nye elever.

Hvis vi for alvor skal kunne det, er der ingen tvivl om at opdatering af skolernes fysiske rammer, et bedre ugemiljø, efteruddannelse af lærerne og, ikke mindst, nye og tidssvarende maskiner, teknologi og undervisningsmaterialer er en grundforudsætning.

Men flere penge til erhvervsskolerne gør det ikke alene. Der skal andet og mere til, hvis vi skal kunne tilbyde fremtidens uddannelser.

PER VANGEKJÆR
FORMAND

Her spiller virksomhederne en lige så stor rolle som skolerne, og derfor er det afgørende at vi sikrer at virksomhederne bliver inddraget i planlægningen og udmøntningen.

Vi har i mange år kæmpet med et vigende antal unge som søger imod håndværksfagene, og det vil kræve en betydeligt større indsats at få vendt denne udvikling. Det bliver endnu mere kritisk af at vi ser frem imod en generel mangel på arbejdskraft i de kommende år.

Derfor skal vi – undskyld udtrykket – finde den helt store værktøjskasse frem, og lave en lang række af initiativer på både den korte og lange bane.

Vi skal have fokus i folkeskolen på de praktiske faglige fag – herunder sikring af at lærerne i folkeskolen uddannes til dette. Fokus på synlighed over for eleverne i gymnasiet, da vi ved at langt de fleste unge reelt udsætter deres uddannelsesvalg til senere.

Vi har en stolt tradition for at virksomhederne påtager sig et helt særligt uddannelsesansvar, og den fornyede offensiv for erhvervsuddannelserne skulle nemlig strande på myten om at det med at finde en praktikplads er lidt usikkert – og at man derfor hellere går gymnasievejen.

6

TANDHJUL I FIRE GENERATIONER

Lotte Bruun Jensen står i spidsen for Osvald Jensen A/S, som blev grundlagt af hendes oldefar.

46

FRA DESIGNER TIL HÅNDVÆRKER

Marianne Eriksen Scott-Hansen er oprindeligt uddannet designer, og har tidligere designet tøj og smykker for både danske og internationale virksomheder. I dag er hun gået solo og arbejder med at skabe papirblomster og -dekorationer i hånden.

42

NYT UDSYN I GAMLE VINDUER

Mød malermester Christoffer Barsdal, der har specialiseret sig i renovering og vedligeholdelse af gamle vinduer.

34

OLDERMANDSKÆDEN FORTÆLLER HISTORIER

MESTER har samlet nogle af oldermanskædernes historier. Læs og se om nogle af de flotte kæder.

17

DE LEVENDE LAUG

Netværk, videndeling, faglig udvikling, samarbejde og sammenhold. Hver dag er der masser af aktiviteter i de københavnske håndværkslaug.

4. tandhjul i maskinen

*"It is a family affair".
Det er titlen på et hit fra den amerikanske sangerinde Mary J. Blige, men det kunne også være overskriften for Osvald Jensen A/S som gennem fire generationer har produceret tandhjul. I dag er det Lotte Bruun Jensen der står i spidsen for virksomheden der er stiftet af hendes oldefar i 1911.*

TEKST PETER DJURUP
FOTO RICKY JOHN MOLLOY

Det er vigtigt at tandhjul passer præcist sammen. Ellers stopper maskinen. Og netop tandhjul er det primære produkt hos Osvald Jensen A/S hvor Lotte Bruun Jensen i dag passer ind som fjerde generation i spidsen for fabrikken. Som for mange andre københavnske håndværksvirksomheder begynder historien på en adresse i København. Mere præcist på Vesterbrogade, i nærheden af den kendte gule bygning Sorte Hest på hjørnet af Platanvej.

Her havde virksomheden til huse de første mere end 70 år. Det var oldefar Hans Osvald Arnold Jensen der grundlagde virksomheden. Han var med Lotte Bruun Jensens ord lidt af en Ole Opfinder-type og maskinfabrikant, vistnok uden en egent-

lig uddannelse. Men han etablerede den maskinfabrik der i dag er specialist i at producere blandt andet tandhjul og gear til mange forskellige formål.

Metal i blodet

Osvald Jensen A/S på Vesterbrogade var en del af Lotte Bruun Jensens barndom. Hendes farmor og farfar boede på Vesterbrogade, så Lotte kom med farfar på arbejde når hun besøgte bedsteforældrene.

"Virksomheden har været en del af min opvækst, for min farmor og farfar boede lige ved siden af hvor den oprindeligt lå. Så når vi var på besøg dér, var vi også inde på værkstedet som dengang blev drevet af min farfar og hans bror der havde overtaget fra min oldefar," siger Lotte Bruun Jensen.

Der er naturligvis langt fra den måde man arbejdede med metal på, dengang Osvald Jensen A/S blev stiftet, og så den dag i dag hvor industriingeniører skal kunne kode og styre de maskiner der producerer tandhjul, gear og de øvrige metalprodukter der kommer ud fra virksomheden. Men spillet inden for tandhjul består, ligesom familieejerskabet.

Næste generation efter farfaren og hans bror var Lottes far, Jens Peter Jensen, som drev virksomheden sammen med sin fætter. Jens Peter Jensen blev uddannet maskinarbejder som sin far.

Begyndte som 24-årig

Selv om Lotte Bruun Jensen er opvokset med og på maskinfabrikken, havde hun forskellige andre tanker om hvad hun ville i sit arbejdsliv. Hun overvejede at læse medicin eller jura, og først efter gymna-

siet blev den endelige beslutning taget. Lotte Bruun Jensen ville gerne overtage virksomheden fra sin far, og han rådede hende derfor til at tage en teknisk uddannelse hvilket førte hende til DTU og en uddannelse som maskiningeniør.

"Det at overtage en virksomhed er en chance som kun få får, og derfor havde jeg lyst til at prøve det. Jeg uddannede mig til maskiningeniør i 1999 og begyndte her lige efter min eksamen. Jeg havde egentlig planer om at være her et år og derefter prøve at arbejde et andet sted, men jeg blev gravid kort efter jeg var begyndt, og derfor blev jeg her hvilket jeg aldrig har fortrudt," siger Lotte Bruun Jensen.

Hun følte sig på ingen måde presset til at overtage oldefars virksomhed og drive den videre som fjerde generation.

"Min far sagde altid at hvis jeg ville overtage, ville han hjælpe mig godt på vej, men at jeg helt selv kunne vælge hvad jeg ville og ikke skulle føle mig forpligtet til at gå i hans fodspor. Det levede han helt op til, og vi har arbejdet godt og tæt sammen, fra jeg begyndte og frem til at jeg overtog virksomheden i 2014 og videre derefter. Han blev bestyrelsesformand hvilket han stadig er, og det er kun fem år siden han stoppede med at være her dagligt."

Godt hjulpet på vej

Jens Peter Jensen var 54 år da Lotte begyndte i virksomheden, så der var naturligt mange år hvor de arbejdede sammen.

"Min far og jeg har altid haft samme sigte, og har ikke haft de store diskussioner. Vi har haft hver vores ansvarsområder mens vi begge arbejdede her. Jeg er uddannet produktionsingeniør, og da jeg kom her efter uddannelsen, skulle vi have vores produktions- og økonomisystem op og køre. Før det var der ingen systemer i virksomheden; det hele var manuelt styret. Så jeg fik ansvaret for den opgave, og efter den tid fortsatte jeg med den del, og sidder med noget af systemansvaret i dag. Min far var mere den tekniske og havde ansvaret for produktionen, og der kan stadig være ting af den mere nørdede karakter hvor jeg spørger ham til råds," siger Lotte Bruun Jensen.

Der er ingen tvivl om at det er Lotte Bruun Jensen der er mester på maskinfabrikken i dag. Men der er en naturlig overgang når den næste generation skal overtage. De første skridt kom da Jens Peter Jensen havde en kort sygdomsperiode hvor Lotte trådte i karakter som den daglige leder. Efter det kom det meget naturligt at hun fortsatte som "mester". På virksomheden er der i dag ingen tvivl om hvem der bestemmer. Men når Lottes far kigger forbi, har han stadig en vis magt i forhold til medarbejderne.

"De fleste kender ham jo, og når han går rundt i produktionen, opfatter alle ham som mester, og så skal

han lige huske på at det ikke er ham der bestemmer i det daglige. Han bad en dag en af svendene om at skifte dæk på hans bil, og så gør de det gerne uden at tænke over at de er midt i noget andet," siger Lotte Bruun Jensen med et smil.

Fra Vesterbro til Brøndby

Beliggenheden er et tilbagevendende tema i MESTER når vi portrætterer håndværksmestre, der har overtaget en familievirksomhed. Engang var de københavnske gårde fyldt med håndværks- og produktionsvirksomheder, men i dag er

←
Det kræver præcision at producere tandhjul og andre små metalprodukter.

→
Lotte Bruun Jensen på værkstedet. Hun overtog virksomheden efter sin far i 2014.

Langt de fleste flyttet ud af byen. Mange er flyttet til Vestegnen hvor der op gennem 1980'erne var grunde at få med plads til at bygge.

Den samme historie gør sig gældende for Osvald Jensen A/S. Den rykkede under Jens Peter Jensens ledelse fra Vesterbro til Brøndby for at få mere plads til maskinerne. Ny teknologi og større produktion krævede plads, og trafikken i København begyndte allerede dengang at være et problem for håndværksvirksomhederne. Derfor var flytningen en af de første ting Lotte Bruun Jensens far gik i gang med da han overtog fra sin far i 1983.

Gode råd generations-virksomheder

Hvis man skal overtage en virksomhed fra et familiemedlem, gælder det om at forventningsafstemme med hinanden, lyder rådet fra Lotte Bruun Jensen. Det gælder om at få vendt med hinanden hvilke tanker man har, og være åben om forventningerne og ønskerne.

"Det er vigtigt at få gjort, for det er jo også en familie, og derfor er det ekstra vigtigt at man ikke rager uklar med hinanden. Vi taler stadig arbejde over middagsbordet, men jeg kan godt forestille mig at en overtagelse har givet sammenstød i andre familier," siger Lotte Bruun Jensen.

En af de ting der har været fremme fra begyndelsen, er arbejdstiden.

"Vi talte sammen om hvor mange timer man skulle bruge på hvad. Som selvstændig kommer der ikke nogen og siger at du skal gå hjem. Men jeg har også en familie som jeg gerne vil være sammen med. Jeg kunne sagtens have arbejdet mere end jeg har gjort, men jeg prioriterer at komme hjem til familien til aften, og ikke bruge timer foran computeren derhjemme. Det er jo noget der har ændret sig i forhold til de tidligere generationer. Når man gik hjem, kunne man ikke lave mere før man kom tilbage næste dag. Men nu kan jeg jo arbejde med noget hele tiden, uanset hvor jeg er," siger Lotte Bruun Jensen.

Et andet og meget vigtigt emne er økonomien. Her lyder rådet at tage professionelle rådgivere med ind i overtagelsesprocessen. Lotte Bruun Jensen og hendes far

havde revisor og advokat med fra start, og fik lagt en plan for hvordan skiftet skulle ske, og hvornår. For det er vigtigt at den der skal overdrage virksomheden har en exitplan, og melder den ud.

"Vi havde en god overgang. Hvis der er én ting jeg ville gøre anderledes i dag, er

→
Tandhjul i alle størrelser bliver hver dag produceret på fabrikken i Brøndby.

←
Osvald Jensen A/S er specialiseret i produktion af gear og tandhjul.

det at tage en rådgiver med der fokuserer mere på de bløde værdier i virksomheden og mellem de to generationer. Men vi har klaret det godt uden," siger Lotte Bruun Jensen.

Fra produktion til rådgivning

I Brøndby er det fortsat små transmissionsdele der er specialet. Tandhjul og gear som bruges mange steder, heriblandt i medicobranschen, inden for logistik eller i robotindustrien. Alle steder hvor der er brug for bevægelige dele der skal fungere gnidningsfrit.

"Vi er en nichevirksomhed der leverer vores speciale til alle andre brancher. Vi er med fra rådgivningsfasen til selve produktionen. Vi ved meget om hvordan man

kan optimere i forhold til at minimere støj og øge levetiden for maskiner, og uanset om det er til en trykkerimaskine eller en robotarm, begynder vi altid en ny opgave med selve rådgivningen fra prototyper til produktion. Vi har ikke standardvarer, men lever af at producere det vi udvikler til kunderne," siger Lotte Bruun Jensen.

De gear der kommer ud af produktionen, bruges for eksempel i handicapstyr, til enheder der skal løfte noget, eller til togdøre. Altsammen ting der skal kunne bevæge sig.

"Vi udvikler produkter til kunder der som minimum skal bruge mere end 1.000 enheder, men vi er i gang med at ændre vores forretning, så vi også har et forretningsben med mere rådgivning. Vi har en kæmpe viden om vores speciale, og det er derfor oplagt at flytte forretningen lidt så rådgivningssiden bliver en større del af omsætningen. Man kan også sige at vi skal blive bedre til at tage penge for vores rådgivning," siger Lotte Bruun Jensen.

Erfaren ledelse og nye lærlinge

Selv om man er enejer, er det vigtigt at have nogen at sparre med i dagligdagen. Udover Lotte Bruun Jensen består den daglige ledelse af en produktions- og konstruktionschef som har været i virksomheden og arbejdet tæt sammen med hende i de fleste år, samt en driftsleder og en kvalitetsingeniør. Derudover fem faglærte industriteknikere, tre-fire ufaglærte og tre-fire lærlinge. For det er vigtigt at sikre virksomhedens - og samfundets - fremtidige arbejdskraft.

"Vi har haft lærlinge fast i de sidste syv år. Vi vil gerne have en nyudlært og et par lærlinge samtidig så vi har en kontinuitet. Det er vigtigt for mig at vores lærlinge ikke bare er her for at feje gulvet. De skal gerne lave det sjoveste og lære alle processerne i virksomheden, og de arbejder derfor både med at dreje, fræse og slibe. Vi har mange processer, så vi giver vores lærlinge en bred viden som de kan gå videre ud i livet med. De to første lærlinge vi udlærte, blev her et år efter. De er nu kommet godt videre, og det er vigtigt at vi giver dem et godt fundament at arbejde videre på," siger Lotte Bruun Jensen.

Det er svært at få lærlinge, og en del falder fra i løbet af uddannelsen og efter. Det er et emne som optager Lotte Bruun Jensen. Hun ærgrer sig over at der er for dårlig reklame for de faglærte uddannelser.

"Det at få en god lærling er ikke som for 30 år siden. Der er alt for få der tager en faglært uddannelse. Der er en fortælling om at man bliver faglært fordi man ikke kan læse og skrive, og det er noget forbandet sludder. Sådan var det måske for 50 år siden, men det er det langt fra i dag. Dengang var der en langt større spredning i forhold til hvem der valgte forskellige uddannelser. Indenfor metalfagene er en stor del af arbejdet at kunne programmere maskinerne, men det er der alt for få der ved. Man kan sige at hvis du interesserer dig for programmering, og gerne vil se hvad det bliver til i fysisk form, skal du blive industritekniker. Det er de fortællinger vi skal have frem så flere unge bliver opmærksomme på mulighederne," siger Lotte Bruun Jensen.

Kampen for de små virksomheder

Udfordringerne på uddannelsesområdet, og på mange andre områder i branchen, har fået Lotte Bruun Jensen til at gå aktivt ind i organisationsarbejdet. Hun er viceoldermann i KSL - Københavns Smedelaug - der i dag er en forening under DI. Her kæmper hun for de små virksomheder i industrien som godt kan drukne i medlemsskaren af store industrivirksomheder.

"Jeg kom ind i KSL for tre år siden, og har tidligere på året overtaget rollen som viceoldermann fra René Sønnichsen der desværre gik bort. Det er vigtigt, at man i en organisation som DI også hører de små. Det nytter ikke noget at vi kun hører Mærsk og DSB derinde. Der sker meget i DI, og når jeg deltager, vil jeg gerne have indflydelse. Jeg gider ikke hvis det er en kaffe-kage-klub. Jeg har noget at byde ind med, og får også noget tilbage."

Lotte Bruun Jensen beskæftiger sig med alt fra bureaukratiske emner til kursusudbud i organisationen. Som hun siger, er det vigtigt at kunne finde "bare et lille punktum" i overenskomstforhandlingerne,

som KSL har været med til at sætte. For overenskomsten skal ikke kun være for de store. Et andet emne som optager hende, er bæredygtighed, og de retningslinjer der bliver indført på området i disse år.

"Her er det også vigtigt for de små virksomheder at få sat aftryk. Der er forskel på hvordan Grundfos og Osvald Jensen bliver berørt af for eksempel krav til rapportering. Her hos os er det mig selv som laver det arbejde, mens man hos en stor virksomhed har en hel

afdeling til det samme. Derfor er det rimeligt hvis der er forskel på hvad der skal rapporteres fra små og store virksomheder. Og det er vigtigt at få råbt højt om det derinde," siger Lotte Bruun Jensen.

Netop bæredygtighed er et område som hun arbejder med i dagligdagen, men da virksomheden ikke producerer egne produkter, men er underleverandør til andre, skal det ske i samarbejde med kunderne.

"Vi er nødt til at kigge på hvordan vi bruger klodens ressourcer, og vi ser på om vi kan bruge genanvendeligt materiale i produktionen, men ud fra hvad vores kunder ønsker."

←
På fabrikken bliver der brugt en række specialværktøjer til at udmåle produkterne.

→
Der er 20 ansatte i virksomheden, der de sidste syv år også har uddannet lærlinge.

Flere kvinder er velkomne

Lotte Bruun Jensen er med egne ord ikke den store feminist, men hun er fuldt opmærksom på at hun er kvinde i et mandefag, og at hun skiller sig ud i mængden.

"Vi sidder ofte fem kvinder ud af 100 mennesker, og det kan være en fordel at skille sig ud. Jeg er meget til at kalde en spade for en spade, og jeg kan godt se at det ikke er så sexet når jeg til selskaber fortæller at jeg er maskiningeniør. Mænd forstår det godt. Kvinderne har sværere ved det. Men det er vigtigt at der er plads til kvinder i vores branche, og jeg hjælper meget gerne de kvinder der har lyst til at være med. Det kan være en svær verden at gøre sig til i, men det er ikke umuligt. Vi bringer forskellige ting ind, og det kan være en fordel. Jo større mangfoldighed, jo bedre resultat. Så lad os endelig få flere kvindelige industriteknikere og maskiningeniører," siger Lotte Bruun Jensen.

Hverdag med plads til familien

Hun har altid været meget opmærksom på balancen mellem arbejde og privatliv. Hver dag mellem kl. 7 og 8.30 møder Lotte Bruun Jensen i virk-

somheden, og der er sjældent to dage der ligner hinanden. Der er 20 ansatte på Osvald Jensen A/S, og det kan være svært at hellige sig noget 100 procent selv om Lotte Bruun Jensen gerne vil.

"I en virksomhed med vores størrelse kan du hurtigt blive rodet ud i mange ting. Det gælder om at forsøge at uddelegere så meget som muligt selv om der ikke er mange at uddelegere til," siger Lotte Bruun Jensen der hele tiden arbejder på at få en god balance mellem arbejde og fritid. Hun går hjem mellem kl. 16 og 18, men svarer gerne på en mail eller telefon hjemmefra.

"Man skal selv sætte grænsen. Men jeg har altid gjort meget ud af at sige at når jeg har fri, har jeg fri. Jeg har fire børn og to bonusbørn, og nu hvor de er

mellem 12 og 23 år, går det ikke helt så meget ud over dem som tidligere, hvis jeg arbejder for meget. Men jeg har altid været åben om at jeg vil have tid til min familie, og det prioriterer jeg fortsat højt."

Femte generation?

Overfor fjerde generation i familievirksomheden er det svært ikke at spørge til femte generation inden interviewet er slut. Men som det gjaldt hendes far, er der intet pres fra Lottes side når det gælder hendes børn. De skal ikke føle sig forpligtet til at bringe familiestafetten videre.

De ældre i børneflokken har allerede valgt andre veje, men måske er der en mulighed.

"Jeg sætter min lid til den yngste, men han er kun 12 år, så det er lidt tidligt at sige. Det vigtigste for mig er at virksomheden er mest muligt værd når jeg skal forlade den. Uanset hvem der overtager. Det kunne være sjovt hvis det blev en i familien, men det er ikke noget jeg taler med dem om. Der skal ikke være noget pres herfra, så alle døre er åbne," siger Lotte Bruun Jensen.

OSVALD JENSEN A/S

MEDLEM AF

KJØBENHAVNS
SMEDELAUG

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

Klara K har modtaget en stor hæderspris

Tidligere på sommeren modtog håndbogbindermester Klara Kölqvist, Albertsen Fondens fornemme hæderspris. Hun modtog prisen som en anerkendelse af sin indsats for at videreføre og udvikle bogbinderhåndværket i Danmark.

"Hvis håndbogbindere var en dyreart, ville de figurere på alverdens rødlistor, så sjældne og truede er de."

Sådan indledte bestyrelsesmedlem Christian Kaaber sin motivation for at hylde håndbogbindermester Klara Kölqvist med en af Albertsen Fondens seks hæderspriser. Christian Kaaber fortsatte:

"Ud over at være en modig og dygtig og flittig iværksætter med en stærk vilje er du en formidabelt dygtig håndværker, kort og godt: en fremragende bogbinder. Du kan lave indbindinger hvor effekter og design danner total harmoni med det selve den indbundne bog

handler om, og hvor alle de elementer, en bogbinder har at arbejde med - foruden de effekter, du selv har fundet på - spiller formidabelt sammen. Du er drevet af kærligheden til bogens fysik som du kombinerer med en skarp sans for gode materialer og nytænkning, inden for de rammer en bog nu engang giver."

Prisoverrækkelse fandt sted i Odd Fellow Palæet tidligere på sommeren.

MESTER ønsker stort tillykke til Klara K.

Albertsen Fonden, eller egentlig: Grosserer Vilhelm Albertsen og hustru Inger-Cecilie f. Kjersgaards Fond, har navn efter grosserer Vilhelm Albertsen (1881-1943) og hans hustru Inger-Cecilie. Albertsen nærede stor interesse for kunsthåndværk og bogkunst og var en betydelig bogsamler. Selve fonden er stiftet i 2009 efter testamenterisk bestemmelse af Vilhelm Albertsens datter og svigersøn.

Man kan ikke søge midler fra Albertsen Fonden; den uddeler alene hæderspriser. I fondens fundats hedder det kort og godt, at den skal virke til støtte for "kunsthåndværk, særligt bibliofile værker, samt tiltag, der kan medvirke til at udbrede kendskabet til kunsthåndværk".

Velkommen til en inspirationstur i temaet om

De levende laug

Netværk, videndeling, faglig udvikling, samarbejde og sammenhold. Hver dag er der masser af aktiviteter i de københavnske håndværkslaug som er fast samlingspunkt for medlemmerne.

Der sker mange ting i håndværkslaugene som gennem flere hundrede år har været samlingssted for de enkelte håndværksmestre. Og laugene udvikler hele tiden nye aktiviteter og arrangementer som giver medlemmerne mulighed for at udvikle sig fagligt, personligt, dele viden med hinanden og udvikle netværk og venskaber.

Det er en stor fordel at have et netværk, for på den måde har man altid nogen af vende faglige spørgsmål og problemstillinger med på tværs af virksomhederne. Og som medlem af et af de københavnske laug har man også mulighed for at blive medlem af Håndværkerforeningen, og på den måde få et tværfagligt netværk da mestre fra alle håndværksfagene samles her og mødes til arrangementer.

Udstillinger, mentorordninger og rejser er blot lidt af det der foregår i de enkelte laug. MESTER har talt med nogle af de laug der har sat gang i nye initiativer der også favner både svende og lærlinge.

36 laug

I alt er der tilsluttet 36 forskellige håndværkslaug i Håndværkerforeningen København. Som selvstændig håndværksmester kan du blive medlem af dit fags laug. Læs på laugets hjemmeside hvad kriterierne er for at blive medlem.

Erhvervsaktive laugsmedlemmer kan supplere medlemskabet i laugene med

et medlemskab i Håndværkerforeningen der samler håndværksmestre og ejerledere på tværs af fagene.

Du kan se en samlet oversigt over laugene og finde link til deres hjemmesider på hfk.dk. Scan qr-koden med din telefon eller tablet, så åbner siden automatisk.

Laug oversigt:
hfk.dk/blivmedlem/om-os/#laug

Fra catwalken i London til din lokale faglærte frisør

Frisørbranchen er et modedefag, og der kommer hele tiden nye kollektioner fra de store trendsættende frisørkæder. Det stiller store krav til den enkelte frisør om at holde sig opdateret og løbende efteruddanne sig, og derfor er der en stærk kultur for videndeling internt i faget. MESTER har besøgt frisørmester Finn Ellegaard til en snak om, hvordan man som frisør holder sig opdateret.

frisørkæder, fx engelske Sassoon og amerikanske Sebastian, udvikler kollektioner og udgiver kurser og bøger med instruktioner som frisører over hele verden kan abonnere på.

Vi starter med at spørge Finn Ellegaard hvordan det overhovedet kan lade sig gøre at man (i princippet) kan se en frisure på catwalken i London, for så ugen efter at gå ind til sin lokale frisør og få klippet præcis den samme frisure.

Men det kan man faktisk slet ikke, fortæller Finn Ellegaard der netop har fejret 25-års salon-jubilæum som frisørmester.

"Når jeg som frisør kigger på nye kollektioner og trends, så overfører jeg ikke bare tingene direkte 1:1. Man lægger de nye tendenser og teknikker ind i den stil man i forvejen har, så mine kunder vil altid få en 'Finn Ellegaard'-klipning. Men det kan sagtens være at jeg så bruger nogle elementer fra den frisure de har set på catwalken," siger Finn Ellegaard.

Hypet som rockstjerner

I den internationale frisørbranche er meget af uddannelsen - og især efteruddannelsen - baseret på private kurser og skoler. Og de store toneangivende

"I USA bliver de dygtige frisører virkelig hypet. Nærmest som rockstjerner. De er giganter indenfor vores fag og har en kæmpe indflydelse på hvordan kollektionerne udvikler sig. Og sådan nogen skal der være, ellers bliver alt bare vandet. Så vi følger med i hvad de laver, og så går vi hjem og over os, og lægger det oveni det vi kan i forvejen," fortæller Finn Ellegaard og understreger at det selvfølgelig er nødvendigt at holde sig opdateret og være med 'på moden'.

"Jeg tror at vi alle sammen har prøvet at miste kunder fordi vi ikke var progressive nok. Så selvom kunden ofte beder om det samme som sidst, så bliver det sjældent præcis det samme. For siden sidst har jeg udviklet mig som frisør, og det indarbejder jeg i den frisure kunden får. Så måske ligner den det samme som sidst, men der vil være små nuancer fra nye tendenser og trends," fortæller Finn Ellegaard.

Som lokal frisørmester behøver man dog ikke nødvendigvis at tage til Paris, Barcelona eller London for at overvære en klippesession. Københavns Frisørlaug holder nemlig 4-5 årlige klippesessioner i laugets lokaler på Frederiksberg samt et stort årligt show der de seneste år er blevet afviklet på Det

Persoligt møde er inspirerende

Hvor man som frisør tidligere måtte tage på messer og inspirationsture til udlandet for at se de nye kollektioner og tendenser, så foregår størstedelen af efteruddannelsen i dag på nettet, hvor man kan abonnere på inspirations- og instruktionsvideoer. Men Finn Ellegaard insisterer dog stadig på at tage til London hvert efterår hvor der bliver afholdt en stor international messe for frisører.

"Man kan se det meste på nettet, men en rigtig klippesession giver en langt mere personlig vinkel, og det synes jeg er enormt inspirerende," fortæller Finn Ellegaard.

Videndeling i laug

Udover den årlige inspirationstur til London holder Finn Ellegaard blandt andet sin egen viden opdateret gennem et netværk

Ny Teater. Her kan laugets medlemmer komme helt tæt på nye trends og tendenser når dygtige frisører klipper de frivillige hårmodeller på scenen.

Finn Ellegaard er også selv ude og svinge saksen og afvikle klippesessioner gennem initiativet dofK Creative som frisørernes fagorganisation dofK står bag.

Gennem dofK Creative tilbyder dofK sine medlemmer muligheden for at få erfarne og fagligt dygtige undervisere - som f.eks. Finn Ellegaard - ud i deres egen salon hvor de sammen med deres ansatte modtager intensiv og målrettet undervisning. Og ligesom det meste

anden viden-
ling og faglig
udvikling
i frisør-
bran-

chen ligger sessionerne i laug

er mange arbejdstimer i salonen, og efteruddannelse og faglig sparring foregår primært i fritiden. Så det er op til os selv at gøre det sjovt, og det har vi skabt en stærk kultur omkring. Vi i frisørbranchen er faktisk ret gode til at dele vores viden med hinanden," siger Finn Ellegaard.

Nørdet hår henne i klubben

Udover den årlige inspirationstur til London holder Finn Ellegaard blandt andet sin egen viden opdateret gennem et netværk

inden for frisørbranchen der hedder Marcelklubben. Marcelklubben blev stiftet i 1926 og er verdens ældste klub for frisører. Klubben har været epokegørende indenfor frisørfaget fra den blev startet og er i dag velrenommeret overalt i Europa. Formålet er at hæve medlemmernes og fagets standard, og Marcelklubben optager kun frisører der er fagligt anerkendte og respekterede.

"Vi er en gruppe af frisører der godt kan lide at 'nørde hår'. Så vi mødes jævnligt og udveksler viden og erfaringer, og nogle gange laver vi opvisninger sammen. Så der er altid noget nyt man kan lære," slutter Finn Ellegaard.

facebook.com/
frisorlaug

Guld- og sølvsmede udvikler sig med mentorer

De erfarne giver viden videre til deres yngre og mindre erfarne kollegaer i Guldsmedelaugget. En ny mentorordning bygger videre på traditionen i faget om sidemandsoplæring og skal være et plaster på såret efter det lukkede og savnede Institut for Ædelmetal.

Fem erfarne mentorer er udvalgt af laugets styrelse, og mellem 25 og 30 har søgt om at få en mentor. De er alle uddannede guld- eller sølvsmede, eller har uddannelser som for eksempel smykkekunstnere og -designere. De fleste har et par års erfaring, men der er også nogle nyuddannede blandt dem, der søger et mentorforløb.

Brug for en voksenven

Interessen glæder oldermænd Lone Løvschal der sammen med den øvrige styrelse i Guldsmedelaugget har etableret mentorordningen og udvalgt de fem mentorer.

"Jeg er udlært sølvsmed og var to år i London på Royal College of Art. Da jeg kom hjem og skulle starte for mig selv, tænkte jeg at jeg godt kunne bruge en voksenven. Så jeg har altid tænkt at det kunne være godt at have sådan en til at hjælpe en med at udvikle sig teknisk og kunstnerisk," siger Lone Løvschal.

De fem mentorer er udvalgt så de tilsammen repræsenterer et bredt og højt

Behov for videndeling fremover

Det er Lone Løvschals håb at mentorordningen skal fortsætte langt ud i fremtiden, og der er allerede idéer om at udvide ordningen til andre områder som for eksempel mere forretningsrelaterede emner. Lauget har også tanker om at etablere et netværk for deres mentees, eventuelt med arrangementer som andre medlemmer også kan deltage i.

"I guld- og sølvsmedebranchen er der et stigende behov for nye tiltag med videndeling. Det kan være med til at bevare og styrke faget, ikke mindst efter at Institut for Ædelmetal desværre blev lukket i 2016 hvilket har efterladt et stort tomrum inden for branchen. Vi har arbejdet på at få en uddannelse tilbage, men det her er et plaster på såret for dem der har en uddannelse, men har brug for en overbygning. Så mentorordningen er ikke kun en midlertidig løsning, men skal forhåbentlig fortsætte i mange år. Det er en fantastisk måde at give noget tilbage til de yngre i faget, der gerne vil udvikle sig. Samtidig er det også en måde hvorpå de garvede håndværkere kan dele deres ekspertise og bidrage til branchens fortsatte udvikling," siger Lone Løvschal.

guldsmedelaugget.dk/mentorprogram/

fagligt niveau. De der har søgt om at få en mentor, har søgt om en af de fem specifikke mentorer, ud fra om de har ønsket sparring inden for det kunstneriske og designmæssige eller det tekniske fagområde. Mentorerne har hver deres ekspertise som de stiller til rådighed for deres mentees.

"Det er mennesker, der både har en høj faglighed og en stor glæde ved at dele deres viden med andre. De er alle veluddannede og har lang erfaring og et bredt fundament. Det har været vigtigt for os da vi udvalgte mentorerne," siger Lone Løvschal.

Bredden er tydelig, når man ser på mentorernes profiler. Der er en smykkesdesigner og 3D modellør med en fortid fra dentalbranchen. En anden er guldsmed med uddannelse fra Royal College of Art i London. En har stor ekspertise inden for formgivning, og en har speciale i ædelstensfatning. Og sidst, men ikke mindst, er der en sølvsmed og billedhugger. Hver mentor er knyttet op på et styrelsesmedlem i lauget, og ordningen er inspireret af billedkunstnerne som har en lignende ordning.

Ikke alt kan læres på YouTube

En af de primære årsager til behovet for en mentorordning er at håndværk ikke er noget man nemt kan skrive ned i lærebøger, eller tilegne sig gennem videoer på internettet.

"Selvom man kan finde vejledninger på YouTube, er det noget helt andet at have en erfaren person ved sin side som kan lære en de finere nuancer og detaljer i faget. Der er også det kunstneriske aspekt af at arbejde med ædelmetal hvor erfaringerne og kreative input fra de ældre håndværkere kan være afgørende for at udvikle og forfine ens egne færdigheder," siger Lone Løvschal.

Individuelle forløb

Den enkelte mentor skal sammen med sin mentee selv drive mentorforløbene. For der kan være stor forskel på om man som mentor skal lære en anden at blive en god ædelstensfatter som er en meget praktisk læring, eller om der er tale om kunstnerisk sparring.

"Vi har ikke sat specifik tid på hvor længe det enkelte forløb skal vare, men har sagt at det ligger på mellem fire og seks måneder. Vi har sat nogle retningslinjer om at en mentor og mentee skal mødes mindst en gang om måneden i forløbet, men de planlægger selv forløbet så det passer til den udfordring den enkelte mentee gerne vil have sparring til. Jeg er sikker på at mentorerne bliver begejstrede og har lyst til at fortsætte. Det er entusiastiske mennesker der gerne vil dele ud af deres viden inden for deres ekspertfelt," siger Lone Løvschal.

Studietur i læder

Mestre fra Sadelmager- og tapetsererlauget drager med deres svende og lærlinge på studietur til Tärnsjö i Sverige hvor det eneste uddannelsessted for sadelmagere i Norden ligger lige ved siden af Tärnsjö Garveri. Begge steder skal besøges, og formålet er at alle kommer tilbage med ny viden og ikke mindst netværk.

Idékvinden bag turen er sadelmager Karina Guldborg-Sørensen. Hun er uddannet på sadelmagerskolen i Tärnsjö, og sammen med oldermand Mette Palsteen fra Sadelmager- og tapetsererlauget har hun arrangeret turen for medlemmer af lauget og deres ansatte.

"Jeg har arrangeret turen bl.a. fordi vi ikke har en uddannelse her i Danmark mere. Jeg har selv gået på skolen i Sverige, og det er et fantastisk sted, hvor man lærer virkelig meget. Jeg boede deroppe i tre år og fik mit svendebrev derfra, og jeg ved at vores kollegaer vil få meget ud af at besøge både skolen og garveriet," siger Karina Guldborg-Sørensen.

Forskelle og ligheder på fagene

Sadelmagerne har stor viden om brug af værktøj, nåle, lædertyper og lignende som man lærer på uddannelsen, men møbelpolstrerne i lauget er ikke nødvendigvis lige så erfarne på det felt. Derfor er der gode muligheder for at lære nyt på turen.

"I forhold til at arbejde med læder er vi mere autodidakte. En af mine mestre arbejdede som sadelmager i militæret,

og han har jeg lært noget af, men vi er for det meste selvlærte i forhold til læder som materiale os, der er møbelpolstrere," siger Mette Palsteen, og bliver suppleret af Karina Guldborg-Sørensen:

"Vores to fag overlapper hinanden, men der er meget stor forskel på vores viden om stof og læder, alt efter hvilket fag vi kommer fra. Jeg ved til gengæld ikke meget om stof".

Uddannelse i læder

Der er noget at glæde sig til for de 30 der har tilmeldt sig turen. Garveriet, der har eksisteret siden 1600-tallet, laver nogle af de allerbedste huder til blandt

andet seletøj i Norden. Og der er meget at lære om de forskellige produkter som kommer fra det svenske garveri.

"Når man køber direkte fra garveriet, er der mange muligheder. Man kan bestille en hud efter om den skal være tør, let fedtet eller fuldt fedtet. Man kan vælge hvor blødt og tykt skindet skal være, og man kan få prægning på. Derfor er det en fordel at lære de forskellige produkter at kende, for du kan ikke formidle det til kunderne hvis du ikke selv kender mulighederne. Det gør vi noget ved på turen," siger Karina Guldborg-Sørensen.

Hun husker tilbage på sin egen tid på skolen og alt det hun har lært dér.

"Jeg glæder mig til at vise alle skolen. De har mange spændende værktøjer og teknikker. Blandt andet en tekniktavle hvor man kan se 40 forskellige teknikker som man bruger når man arbejder med læder. Det er så dejligt nørdet, og jeg lover at alle får et godt indblik i hvad man lærer som sadelmager. Jeg er sikker på at både de gamle mestre og de unge svende og lærlinge vil lære noget. Og omgivelserne er i sig selv spændende. Vi skal bo på Gysinge Herrgård der er et gammelt håndværkscenter med en smedje og en forretning hvor man kan købe alt indenfor gamle byggematerialer."

Det er vigtigt hele tiden at uddanne sig og tilegne sig ny viden. Og turen til

Sverige er netop arrangeret for at give mulighed for det blandt laugets medlemmer.

"Du skal ikke være bange for viden. Vi kan alle blive bedre og lære nyt, uanset hvor mange år vi har været i faget. Som håndværker bliver du aldrig færdig med at tilegne dig viden, og vi vil gerne støtte op om det og samtidig give vores medlemmer mulighed for at lære hinanden at kende, og dermed få mulighed for at udnytte hinandens viden på tværs af faget," siger Mette Palsteen.

Samarbejde på tværs

Lauget arbejder løbende på at skabe relationer mellem medlemmerne, blandt andet med såkaldte onsdagsmøder som holdes mindst fire gange om året. Her er det et medlem der lægger værksted til og viser sin virksomhed og sit arbejde frem for kollegaerne. Og det er et ønske fra både Mette Palsteen og Karina Guldborg-Sørensen at studieturen også kan være med til at skabe et stærkt netværk mellem medlemmerne.

"Vores arbejde i lauget, og i øvrigt også i Håndværkerforeningen, skaber kendskab og samarbejde mellem mennesker, og det vil denne tur også medvirke til. Vores medlemmer løser mange forskellige opgaver, og har forskellige kompeten-

cer, og det er godt at vide hvad andre kan og laver. Hvis en kunde ringer til mig og skal have lavet noget hvor jeg ikke er ekspert, så kan jeg sende kunden videre til en kollega som kan løse opgaven bedre. Dermed får jeg en glad kunde og hjælper en kollega til en ny opgave," siger Mette Palsteen.

Karina Guldborg-Sørensen sender også gerne opgaver videre til kollegaer og ser frem til at udvide netværket på studieturen.

"Hvis jeg sender en opgave videre til en anden, skal jeg vide at kunden bliver glad og tilfreds. Vi skal kunne stå inde for det faglige over for vores kunder. Blandt andet fordi vi ikke har et uddannelsessted for sadelmagere i Danmark, er der mange som ikke kender hinanden; men det bliver der mulighed for at gøre noget ved på turen. Både mellem de erfarne og de unge svende og lærlinge," siger Karina Guldborg-Sørensen.

Studieturen er helt udsolgt, og mange af de mestre der deltager, har taget enten deres svend eller lærling med, eller for fleres vedkommende både en svend og en lærling. Så der bliver rig mulighed til at lære af hinanden og lære hinanden at kende. Turen er støttet af bl.a. Stillinges Fond.

DE LEVENDE LAUG

Snedkerlauget engagerede lærlinge i udstilling

Interessen var stor da designudstillingen "3daysofdesign" løb over Københavns brosten, og i Moltkes Palæ trak Københavns Snedkerlaug mange mennesker ind for at se snedkerhåndværk på udstillingen Carpentry Craft. Blandt andet fra otte lærlinge der var specielt udvalgt til at udforme et lærlingestykke under overskriften "Fokus på oversete danske træsorter" med støtte fra bl.a. Stillinges Fond.

Formålet med at deltage på den store designudstilling er at gøre snedkerfaget synligt og vise hvad de dygtige snedkere kan med deres hænder. Samtidig vil snedkerlauget gerne bruge anledningen til at motivere flere unge til at vælge en uddannelse indenfor faget. Derfor var det oplagt at vise hvad både de nyuddannede svende og nuværende lærlinge kan.

"I år tog vi en beslutning om at vi gerne ville udstille de bedste nye svendepøver og en række særlige lærlingestykker fra dem der er i gang med uddannelsen lige nu. Vi valgte 14 svendestykker ud blandt dem der havde fået

medalje for deres svendestykke i år," siger Mads Raaschou der er oldermann i Københavns Snedkerlaug.

Samarbejde med skoler og leverandører

Lærlingene blev fundet i samarbejde med de tekniske skoler og ved hjælp af sociale medier. For at komme med skulle de blandt andet sende tegninger ind af det de gerne ville lave til udstillingen. Der blev valgt otte lærlinge ud til at være med, og en række leverandører donerede det træ som blev brugt til at

de otte kunne gøre deres tanker til virkelighed.

"Udover tegningerne skulle lærlingene også skrive en motivering om deres projekt for at få lov at komme med. Vi vurderede i bestyrelsen hvad der kom ind, og valgte dem ud der kom med på udstillingen," siger Mads Raaschou.

Da arbejdet gik i gang, fik alle lærlinge mulighed for at få en mentor fra Snedkerlauget som en del af deltagelsen i udstillingen. Men de fik så god hjælp

fra deres uddannelsessteder at der ikke blev direkte brug for mentorer i denne omgang. Der var en stolthed på uddannelsesstederne over at have en lærling med på udstillingen, så derfor var læremestrene meget aktive og stillede deres viden og arbejdskraft til rådighed for de unge i processen med at udføre deres lærlingestykke.

Forberedelserne til næste år er i gang

Udstillingen i Moltkes Palæ blev en succes på alle måder. Der var 2.348 der besøgte udstillingen i løbet af de tre dage, og det er dobbelt så mange som sidste år. Så der er ingen tvivl om at snedkerne er klar til at være med igen næste år. Og forberede-

delserne er allerede så småt i gang, for ambitionen er blandt andet at få flere lærlinge med på udstillingen.

"Vi kender allerede datoerne for næste år, som bliver den 12.-14. juni, og vi er derfor i gang med at tale med uddannelseslederne på de tekniske skoler. Blandt andet vil vi opfordre til at lærlingene søger Snedkerlaugets lærlingelegat til at udvikle projekter til næste års udstilling. De skal have noget mere tid til det end de havde i år, så derfor vil vi allerede nu efter sensommeren begynde at gøre meget mere opmærksom på muligheden for at være med," siger Mads Raaschou.

Mere opmærksomhed på faget

Der er brug for meget mere opmærksomhed på faget, når man spørger oldermannen. Derfor er der også flere andre idéer på

tegnebrættet. Blandt andet vil Mads Raaschou have involveret DI's Snedkersektion.

"Vi udstillede de 14 medaljemodtageres svendestykker i DI's lobby efter medaljeuddelingen i foråret. Men der var alt for få der så udstillingen. Derfor vil vi slå 3daysofdesign sammen med den udstilling næste år i samarbejde med DI," siger Mads Raaschou, der også er formand for netop DI's Snedkersektion.

"Vi kan lave nok så mange Skills-arrangementer, men hvis de ikke bliver set af nok relevante mennesker, der kan få blik for faget og få lyst til at søge vores vej uddannelsesmæssigt, duer det ikke. På 3daysofdesign kan alle komme ind, og her kan vi vise hvad håndværkeren kan, og se hvordan snedkerne samarbejder med designere om at udvikle fremtidens klassikere. Det håber vi kan være med til at få flere snedkere uddannet og få flere virksomheder til at tage lærlinge," siger Mads Raaschou.

snedkerlauget.dk

DIGITALISERING

Et godt værktøj i de rigtige hænder

Digitaliseringen buldrer derudad – ikke mindst i håndværksfagene hvor flere og flere nye digitale værktøjer gør deres indtog på byggepladser og i værksteder. Også i skrædderiet Weirdwear hvor ejer og skrædder Bente Nielsen sammen med sine medarbejdere har digitaliseret en stor del af arbejdet i det lille skrædderi.

TEKST JAKOB BO ANDERSEN
FOTO RIE NEUCHS

Du har højst sandsynligt set nogle af de vilde kostumer og figurer som Bente Nielsen og hendes team i Weirdwear står bag. Det tager i hvert fald en rum tid for de tre kollegaer – skrædder og ejer Bente Nielsen, tilskærer Heidi Trusbak og tekstildesigner Lærke Lillelund – at remse op hvilke opgaver de har løst gennem tiden. Især teatre, film- & tv-produktioner og museer fylder godt op blandt kunderne i skrædderiet der ligger i en hjørnebutik i Nansensgade i København.

"Jeg er uddannet beklædningsformgiver i Odense og siden skrædder på Gladsaxe Teater, og jeg elsker teaterverdenen. Og så har jeg det sådan 'jo vildere, desto bedre', fortæller Bente Nielsen med en begejstring som det er svært ikke at blive smittet af.

Og vildt er det. Blandt skrædderietets mange opgaver er kostumer til operaens første opsætning af "Aida" (2005), siden et hav af andre opera-, ballet- og teaterforestillinger, adskillige juledekorationer på d'Angleter-

res udendørs juleudsmykning, de to figurer Osman & Jeppe fra Specialklassen, figurerne i tv-programmet "Hvem holder masken?", 150 Kostumer til det store tyske hesteshow "Apassionata", hvor dansere, akrobater, ryttere og heste blev klædt på, "Ramajetterne" på DR, og - senest - en 140 cm høj (og bred) figur af Søren Østergaards hoved til Zirkus Nemo.

De umage opgaver passer godt til Bente, Heidi og Lærke der for tiden udgør teamet i Weirdwear. Gennem tiden har mange andre dygtige skræddere været tilknyttet skrædderiet. Antallet af medarbejdere afhænger nemlig af hvor mange og hvilke opgaver der skal løses hos Weirdwear.

Har ikke lyst til pension om 10 år

De mange fascinerende figurer og flotte kostumer til trods, er det ikke den egentlige årsag til at MESTER

er taget på besøg hos Weirdwear. Baggrunden er derimod at Bente, Heidi og Lærke sammen har begivet sig ud på en ny rejse hvor de har taget digitale værktøjer og it-programmer i brug i deres arbejde. Det er en rejse som mange andre mindre håndværksvirksomheder i andre fag også er på, men i skrædderfaget og teaterverdenen er Weirdwear blandt pionererne.

"Det er klart at i tøj- og modeindustrien har de arbejdet med digitale værktøjer i mange år, og på uddannelserne lærer eleverne også at bruge forskellige digitale værktøjer. Men vi håber at vi kan være med til at bane vejen for at det også bliver udbredt i vores fag," fortæller Heidi, mens Bente supplerer:

"Der er jo ingen tvivl om at vi skal følge med og udnytte de hjælpemidler og værktøjer der er. Hvis ikke, er jeg bange for at jeg kan se frem til at må gå på pension om 10 år. Og det har jeg bestemt ikke lyst til," siger Bente.

Et hjælpemiddel til den dygtige håndværker

'Digitale værktøjer' kan i sagens natur dække over meget. I Weirdwears tilfælde betyder det at de har taget en række design- og tegneprogrammer i brug, samt at de har indkøbt en lasercutter, en plotter og en 3D-printer. Det betyder at Heidi udfører sit arbejde med tilskæring på en pc, og at Lærke arbejder med design, farver, mønstre og pynt i sine digitale designprogrammer.

"Som i alle andre fag er der nogle processer hvor det giver rigtig god mening og værdi at inddrage digitale værktøjer, mens det giver mindre mening andre steder. Men et it-program kan jo ikke noget i sig selv, så du skal stadig kunne dit håndværk

Heidi Trusbak viser, hvordan kostumerne ser ud på skærmen

hvis du skal have værdi ud af at bruge det. Men så er det også et rigtig godt værktøj," siger Heidi.

Hos Weirdwear kan mange af opgaverne i grove træk opdeles i tre dele:

Designfasen hvor skitser, udtryk og forventninger til et nyt kostume eller en figur nedfældes på papir.

Tilskæring hvor Heidi bruger et specialudviklet tegneprogram til at definere størrelse og form på hvert af de forskellige stykker stof der indgår i kostumet. Det ville tidligere være sket ved hjælp af papirskabeloner som Heidi skulle bruge til at tegne delene ind på et prøvestof, klippe dem ud og efterfølgende sy en stoutmodel. I dag sker det alt sammen digitalt.

I programmet kan Heidi tage udgangspunkt i nogle foruddefinerede grundformer som hun kan ændre og manipulere, og når hun indtaster skuespillerens mål, retter programmet automatisk alle dele til så de passer i den rigtige størrelse.

Efter at Heidi har tegnet alle kostumets snitmønstre, sender hun en fil til Lærke så hun kan arbejde videre med at designe farve, mønstre, og pynt.

I Lærkes designprogram kan man se kostumet i 3D – og det er den helt store forskel fra tidligere.

"Det giver en rigtig god idé om hvordan et kostume eller en kjole kommer til at se ud. Her har vi traditionelt brugt stoutmodeller (prøvesyning af et kostume), men de skal jo sys

op, og det er både tidskrævende og bruger stof. I programmet kan vi se kostumet i 3D, og vi kan lynhurtigt prøve en masse idéer af ved for eksempel at ændre på en farve eller hvordan et skørt falder og se resultatet med det samme. Det sparer os for rigtig meget produktionstid," fortæller Bente, mens Lærke forklarer:

"Jeg kan 'tage fat' i hvert enkelt element i et kostume, hvad enten det er et snitmønster, et slør eller en tilført pynt og redigere elementet. Det kan være at jeg vil ændre farven, gøre mønsteret lidt større eller bare flytte et print 3 cm til højre," siger Lærke, mens hun viser på skærmen hvor nemt det er.

"I den måde vi arbejder på, har vi stor glæde af de forskellige værktøjer, og det har givet os rigtig gode mulighe-

der for at samarbejde endnu bedre på tværs af vores fagligheder. Jeg ser det i meget høj grad som et kommunikationsmiddel mellem faggrænser," tilføjer Heidi.

3D-printer og lasercutter i kælderens

De digitale værktøjer dækker som nævnt også over en lasercutter og en 3D-printer. Her er det Lærke der er 'maskinmester', og hun bruger flittigt maskinerne til at printe stofprøver, pynt eller prototyper på nye kostumedele. For eksempel de brynjer som nogle af spillerne i Det Kongelige Teaters opsætning af Ragnarok skulle bære.

"Hvordan skaber man illusionen af en brynje som både er stærk og kan holde til at blive brugt, samtidig med at den er så let at en skuespiller kan bære den en hel aften? Jeg lavede nogle designforslag med ringe i forskellige størrelser som vi skar ud på lasercutteren så vi havde nogle prototyper at arbejde videre med," siger Lærke.

Bente Nielsen fortæller at Weirdwear fungerer som eksternt værksted for Det Kongelige Teater, og at de løser mange af de specialopgaver som ikke lige passer ind i den daglige produktion på Skræddersalen.

"Det er tit den slags opgaver der godt kan give lidt grå hår, inden man finder den rigtige løsning," siger Bente Nielsen med et smil.

Begyndte i 2019

Det er efterhånden fire år siden de første overvejelser om at udvikle måden at arbejde på begyndte. Lærke var kommet til, og hun var fra sin uddannelse som tekstildesigner vant til at arbejde med digitale design- og tegneprogrammer og laserskærer.

Ordren blev sendt i december 2019, og i marts – dagen efter den famøse nedlukning af Danmark – modtog

Prøvetryk af snitmønstrene til en jakke. Med dem kan Heidi sy en stoutmodel af jakken. Nu tilpasses kostumerne direkte på skærmen i stedet.

Prototype af brynjer til Ragnarok, som Lærke har printet på den 3D-printer, der ses til højre

Bente, Heidi og Lærke de første maskiner i butikken i Nansensgade. Og så var det ellers bare at komme i gang med at lære de mange nye muligheder at kende.

"Jeg har en baggrund hvor jeg arbejdede en del med cadcam-systemer, så det var ikke helt fremmed for mig at arbejde digitalt. Men det har alligevel krævet mange timers øvelse og træning," fortæller Heidi.

"Under coronanedlukningerne var vi hinandens sociale boble, og vi sad hver formiddag sammen og lærte os selv at bruge de nye programmer. Vi startede ud med en 300 sider lang manual på engelsk som vi nu har lavet om til vores egen korte vejledning," fortæller Bente.

Bente og hendes team er også meget aktive omkring at udbrede kendskabet til de mange muligheder som de digitale tegne- og designprogrammer giver. De tilbyder sågar kurser til samarbejdspartnere og kollegaer i teaterverdenen.

"Alle de fysiske mapper som vi havde stående med mønstre og mål, er blevet erstattet af digitale mapper. Og med de her programmer kan vi dele tingene med hinanden. Så vi vil gerne være med til at bane vejen for at det også bliver udbredt på teatre og andre skrædderier," slutter Bente Nielsen.

Lærke (tv), Bente (i midten) og Heidi (th) udgør teamet i Weirdwear. Her er de fotograferet foran skædderiet i Nansensgade.

WEIRDWEAR
MEDLEM AF

SKRÆDDERLAUGET

**HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH**

Pension for Selvstændige

Godt håndværk handler også om at passe på sig selv

Husk at forsikre dig, mens du arbejder,
og husk at spare op, til du er færdig med at arbejde.

Hos Pension for Selvstændige får du rådgivning
og hjælp til at finde din løsning.

Book et møde på www.PFS.dk – eller ring på **33 93 86 00**

SEP
20

UDE I BYEN OG "HJEMME" HOS OS SELV

Design i det offentlige rum? En anderledes byvandring, inkl. spisning

Tag med på en spændende byvandring der undersøger byens design i 'rummene' mellem bygningerne i den historiske bydel Frederiksstaden.

SEP
21

MOLTKES PALÆ – SALONERNE

Content Creation Workshop – video med mobilen

Vil du også gerne være god til at filme dit eget håndværk og lave fedt content med mobilen? Deltag i vores workshop og dygtiggør dine SoMe-færdigheder!

OKT
3

MOLTKES PALÆ – SALONERNE

Dansk politik - Opbrud, sammenbrud eller nybrud?

Noa Redington kommer forbi i vores saloner med et forrygende oplæg om SVM-regeringen! Deltag og få hans bud på hvordan det står til i dansk politik!

hfk.dk/aktivitetscenter

Kulturnatten 2023 i Moltkes Palæ

DRONNINGENS TVÆRGADE 2 • 1302 KØBENHAVN

OKT
13

Oplev et af Københavns smukkeste palæer når vi inviterer til palæhygge med et væld af familie-aktiviteter og gastronomiske oplevelser.

hfk.dk/aktivitetscenter

Oldermandskæden fortæller historier

En af de ting, der springer i øjnene for nye gæster ved Håndværkerforeningens medaljeuddeling og stiftelsesfest samt laugenes egne traditionsrige fester, er de flotte kæder som oldermændene fra de enkelte laug bærer.

Oldermandskæden er en relativt ny ting hvis man ser på laugenes alder. De ældste oldermandskæder er fra 1900-tallet og er formentlig en tradition der er overtaget fra blandt andet skytteforeninger. Der findes en oldermandskæde fra 1940 fra Sølund Skytteforening i Museum Lolland-Falsters samling.

Roskilde Museerne, ROMUs samlinger og stammer fra Roskilde Snedkerlaugs Syge- Hjelpe- og Begravelseskasse i 1970.

MESTER har lavet en rundspørge blandt laugene og har samlet nogle af oldermandskædernes historier. Her kan du læse om og se nogle af de flotte kæder.

Den ældste musealt bevarede oldermandskæde fra et håndværkerlaug er i

TEKST: PETER DJURUP
FOTO: RIE NEUCHS

Vognmandslauget

Kæde med inspiration fra BR-heste

Vognmandslaugets oldermandskæde er lavet i anledning af laugets 500-års-jubilæum i 1978. Kæden blev indviet ved en stor jubilæumsreception der blev holdt i Håndværkerforeningen. Her blev den nye kæde hængt om halsen på den daværende oldermand Ole Norgarth.

Kæden er lavet af guldsmed Dragsted i København efter tegninger af Bent Heick Hansen der var viceoldermand i Vognmandslauget på det tidspunkt. En sjov historie om kæden er at de to heste der pryder kæden, blev købt i BR-Legetøj og halveret og brugt som model til kæden.

Ved samme lejlighed blev der lavet en bog med samtlige oldermandsnavne gennem de 500 år. Også den var lavet af Bent Heick Hansen. Men det er en helt anden historie.

I dag bærer oldermand Henrik Tofteng oldermandskæden ved festlige lejligheder i laugets tjeneste.

Guldsmedelaugget

Kæde i 18 karat guld

Guldsmedelaugets oldermandskæde er naturligvis udført i 18 karat guld. Den er, som vognmandslaugets, fremstillet i en særlig anledning, nemlig da lauget fyldte 525 år helt tilbage i 1954. Det gør kæden til en af de ældste som stadig eksisterer.

Kæden er blevet til med bidrag fra alle laugets medlemmer der hver især gav deres bidrag i guld.

Samtidig bidrog også Guld- og sølvmedarbejdernes Forbund til kæden.

Oldermandskæden blev udført vederlagsfrit på Georg Jensens Sølvmedie af guldsmed Henry Larsen efter tegning af sølvmed Bjarne Weimar.

I dag bæres kæden af oldermand Lone Lovschal.

FOTO CAMILLA HEY

Oldermand i Guldsmedelaugget Lone Lovschal får oldermandskæden hængt om halsen af sin forgænger Diana Holstein.

Murerlauget

Indviet af skuespiller i 1948

Murerlaugets oldermandskæde blev indviet helt tilbage i 1948. Anledningen var laugets 325-års-jubilæum.

Oldermandskæden blev indviet ved selve stiftelsesfesten den 7. marts, hvor daværende oldermand Ernst Jensen fik kæden hængt om halsen under en meget højtidelig ceremoni af viceoldermand W. Poulsen. Yngste bisidder i bestyrelsen, Fritz G. Eisensoe, trådte ved festen frem og sagde at der i anledning af jubilæet ville blive indviet en "ny gylden kæde, der

fremover skulle bæres af oldermanden ved festlige lejligheder."

Kæden blev indviet ved at skuespiller Svend Methling fremsagde et recitativ der var forfattet til lejligheden. Der stod blandt andet:

"Vi gi'r i Dag en gylden Kæde bort,

Gi'r den til én, der bærer den for mange, ikke blot dem, der lever.

De, der er gemt i tidens mørke

Er ikke glemt,

De mindes ved kædens hæder."

Oldermandskæden har siden den blev indviet, fået indgraveret navne på laugets oldermænd gennem tiden, samt årstal for deres til- og fratrædelse som oldermænd.

Kæden har siden gennemgået en mindre forandring.

I dag bæres oldermandskæden af oldermand Christian Dahl Pedersen.

Malerlauget

Smagfuld uden at være påtrængende

Malerlaugets kæde stammer fra 1969. Kæden blev indviet ved laugets stiftelsesfest som var 347-års-dagen for stiftelsen af Københavns Malerlaug.

Oldermandskæden er udført i guld med flotte emaljeskjolde. I kæden ses malernes vartegn, de 3 skjolde. Skjoldene symboliserer malernes arbejde fra 1100-tallet hvor de udsmykkede riddersnes skjolde. Kæden blev tegnet af guldsmed Eigil Jensen og er udført af kongelig hofjuveler A. Michelsen.

I reportagen fra stiftelsesfesten står der i Malerlaugets blad: "Kæden repræsenterer et stykke meget smagfuldt guldsmedearbejde, tilpas værdigt til formålet uden at virke påtrængende." Der står også at kæden fuldendte laugets laugsudstyr der består af lade, hammer, skafferstokke, velkomsthorn, sølvkrus og dirigentklokke.

Den første oldermand der bar kæden, var J. Vendelbo Jensen. I dag bæres den af oldermand Per Vangekjær.

Smedelaugget

Oldermandskæde og ritualer

Smedelaugets oldermandskæde er fra 1970, men allerede i 1968 blev det besluttet at lauget skulle have en kæde. Kæden er udført af guld og har gennem årene fået indgraveret oldermændenes til- og aftrædelsesår.

Oldermandskæden blev indviet på laugets generalforsamling, og den første oldermand der bar kæden, var Knud Mejer. Overrækkelsen af kæden var en af flere ritualer der dengang blev genindført i Smedelaugget. Det var en reaktion på udviklingen i faget

som gjorde at man ønskede at holde fast i nogle af de gamle traditioner.

Oldermandskæden blev overrakt af den afgående oldermand, Holger Christiansen, men som en af skikkene beholdt han kæden til efter generalforsamlingen, da han skulle bære den under de sidste ritualer i hans tid som oldermand. Derefter gik den videre til Knud Mejer.

Kæden bæres i dag af oldermand Steen Carmel.

Urmagerlauget

Kæde fyldt med symboler på tid

Urmagerlaugets oldermandskæde er fra 1955. Kæden blev skænket af urmagermestrene i forbindelse med laugets 200-års-jubilæum.

Oldermandskæden er tæt forbundet med de 200 år og inspireret af mange former for ure og klokkeværker som man i sin tid så på i engelske og tyske bøger da kæden var under udarbejdelse. I beskrivelsen fra 1955 af kæden står der at det tidligt stod klart at kæden måtte have "en rig og frodig udførelse".

Hovedmotivet er det 200 år gamle laugssegl udført i 18 karat guld. Derudover er alle oldermænds navne indgraveret.

Oldermandskæden er fyldt med symboler der alle på den ene eller anden måde har med tid at gøre. Blandt andet den galende hane der symboliserer morgendagen. Man kan også finde et fyldt timeglas og et barn der symboliserer en ny begyndelse. Endvidere to fakler der er et gammelt symbol på det lys der afløser dagslyset, når mørket falder på.

Kæden viser også de 12 stjernetegn, og den er delt i 12 led som er et symbol på den mest brugte tidsmåling.

I dag bæres kæden af oldermann Erik Farup.

Glarmesterlauget

Sammensat af glarmesterdiamanter

Glarmesterlauget havde tidligere en oldermandskæde der var udformet i glas. Men den nuværende kæde er blandt de nyere i kredsen. Kæden blev indviet på laugets årsmøde i 1986. Initiativtagere til oldermandskæden og medlemmer af den såkaldte kædekomite var glarmestrene Mogens Frese, Preben Mogensen og Ib Fetterlein.

Oldermandskæden blev tegnet af designeren Jens Quistgaard, og skabt af guldsmedlaugets daværende oldermann Ove Dragsted samt sølvmed Erik Sjødahl, der smedede kæden. Kæden er af smedet sølv og har kraftig guldbelægning, bortset fra den indsatte sølvmedalje i rosetten. Forneden efter rosetten er på begge sider en gengivelse af en glarmesterdiamant fra 1800-tallet. På de ovale led i kæden indgraveres oldermændenes navne, og på det centrale led er laugets stempel og våben. For at finansiere kæden samlede medlemmerne af lauget ind i form af gammelt sølv og penge.

Den første der bar kæden, var oldermann Jørgen Christiansen. I dag bæres kæden af Torben Nielsen.

Blikkenslagerlauget

Oprindelig kæde fra 1928

Københavns Blikkenslager- og VVS Laugs første oldermandskæde er helt fra 1928, og den var fremstillet af blikkenslagermester Hermann Jepsen. Leddene var lavet af zink, og lygtesymbolet der var Københavns Blikkenslagerlaugs gamle laugssegl, kuglelanternen fra 1689, var lavet i messing.

Det var en smuk kæde efter datidens forhold, og den blev gennem de næste 40 år båret af laugets oldermann.

Oldermandskæden blev restaureret i 1974 med en forgyldning og indgraving af Aarhus byvåben på skjoldet. Kæden blev den 19. marts 1974

givet som en gave fra Københavns Blikkenslagerlaug til Aarhus VVS- og Blikkenslagerlaug på dettes 75-års stiftelsesdag. Så vidt vides, er den senere blevet stjålet.

I 1968 fik lauget en ny kæde som blev taget i brug ved 290-års stiftelsesfesten. Det var forinden kommet Laugets damer for øre at den gamle Oldermandskæde havde kendt bedre dage, og damerne iværksatte derfor en indsamling for at skaffe midler til en ny Oldermandskæde.

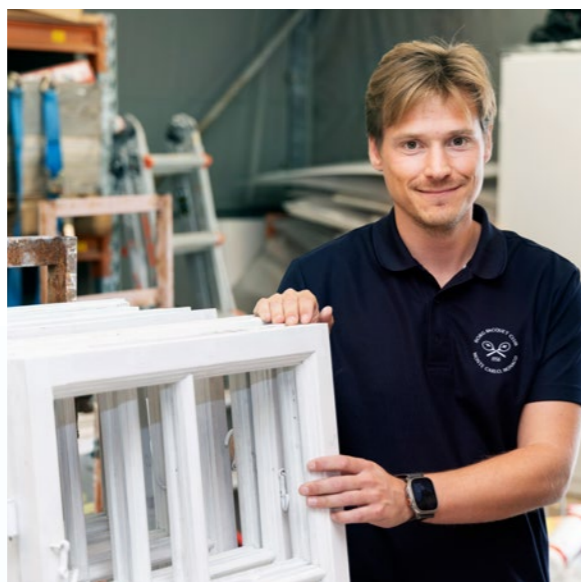
Det lykkedes for dem, og hofjuveler Ove Dragsted udarbejdede en forgyldt sølvkæde med seks medaljoner

der viser tidligere tiders laugslogoer. Mellem dem er der indsat seks felter i emalje der symboliserer fagets virkeområder. Kæden slutter bagpå med en større emaljeret medaljon med gengivelse af Københavns byvåben. Foran på kæden sidder den største medaljon - ligeledes emaljeret. Den viser laugets segl, kuglelanternen fra 1689, som hovedmotiv.

Kæden er flere gange blevet restaureret og re-designet, blandt andet i 2016 fordi den vejede for meget og odelagde jakken på den der bar kæden. Men der tages altid hensyn til det oprindelige, smukke design.

Også på blikkenslagerlaugets kæde kan man se samtlige oldermænds navne. De er placeret på bagsiden af symbolerne, og bag på hovedsymbolet står: "Laugets Oldermandskæde skænket af Laugets damer på 290-års stiftelsesdagen den 27. november 1968". Man kan også se navnene på de oldermænd der har båret den nye kæde. Den første var Svend Eckerth, og i dag bæres den af oldermann Søren Schmidt.

Nyt udsyn i gamle vinduer

Hvis du bor i et ældre hus, har du sikkert på et eller andet tidspunkt overvejet om du skal skifte dine vinduer ud eller beholde de gamle. Hvis du vælger det første, kan du for

eksempel støde på malermester Christoffer Barsdal. Han har specialiseret sig i renovering og vedligeholdelse af gamle vinduer i både fredede bygninger, bevaringsværdige huse og private hjem.

TEKST JAKOB BO ANDERSEN
FOTO RIE NEUCHS

Der er mange overvejelser at gøre sig når du som hus- eller bygningsejer skal beslutte om du skal restaurere eller udskifte dine gamle vinduer (fra før 1960'erne). Men som Videncentret Bolius skriver på deres hjemmeside: "Alle anbefaler bevaring af vinduer - på nær vinduesproducenterne".

MESTER har mødt malermester Christoffer Barsdal hvis virksomheder har specialiseret sig i gamle maleteknikker og ikke mindst vinduesrestaurering og -vedligeholdelse.

3. generation

Det lå godt nok ikke i kortene at Christoffer skulle blive håndværksmester og ejerleder. Han havde egentlig sat retning mod CBS og et

økonomistudie. Men beskeden om at hans far, Finn Barsdal, havde planer om at sælge familievirksomheden, fik Christoffer på andre tanker.

"Jeg var lige blevet færdig med handelsgymnasiet og skulle egentlig bare aftjene min værnepligt inden jeg skulle starte på CBS. Men min fars planer fik mig til at tænke, og jeg besluttede at jeg gerne ville overtage virksomheden. Så i stedet for CBS startede jeg i malerlære på teknisk skole," fortæller Christoffer og fortsætter:

"Jeg har altid været god til tal, så jeg tænkte at jeg lige så godt kunne springe direkte ud i det og drive min

egen virksomhed, i stedet for at bruge fem år på CBS og læse bøger om det."

Dermed er Christoffer 3. generation i Maler- og Entreprenørfirmaet Bendt Barsdal A/S som hans farfar stiftede i 1950. Malervirksomheden har altid været specialiseret i 'gamle maleteknikker', og for omkring 20 år siden købte Finn Barsdal sig ind i virksomheden Byggeriets Vinduesrenovering der har specialiseret sig inden for vinduesrestaurering.

Seks uger fra start til slut

Når vinduerne i en bygning skal renses og vedligeholdes, henter Christoffer og hans medarbejdere alle vinduesrammer ind på værkstedet.

"Vi kører simpelthen ud og registrerer alle vinduer på stedet, piller rammerne ud og tager dem med hjem på værkstedet. Selve vindueskarmene afrenser og behandler vi på stedet," fortæller Christoffer.

Værkstedet på Valby Langgade er indrettet så det svarer til den proces vinduesrammerne gennemgår. Først bliver vinduerne skilt ad, og glasset taget ud. Såvel glas som rammer og hjørnebånd bliver renses for gammel maling og kit. Ofte er der mange lag maling ovenpå hinanden.

Duft af harpiks

Efter afrensning går snedkeren alle rammer igennem og udskifter stykker med råd.

"De gamle vinduer er lavet af kerne-træ som er af en fantastisk kvalitet, og faktisk er det sådan at hvis man 'åbner' et stykke træ i sådan et 100 år gammelt vindue, så lugter det

Malerne Bjørn og Line er igang med at male træværket med linolinemaling

stadigvæk af harpiks. Hvis vi skal udskifte træværket, bruger vi også kernetræ, men det gamle træ er af så god kvalitet at vi udskifter så lidt som muligt. Så hellere luse ud og kun skifte en halv sideramme," fortæller Christoffer.

Herefter går rammerne videre til de tre malere der behandler alle rammer med linolie.

"Vi bruger kun linolie. Både når vi grunder, kitter og maler. Det er med

til at sikre at vinduerne holder endnu bedre. Når vi er færdige med et vindue, kan det holde i 20-25 år før det skal males igen. Og der kan man faktisk bare 'smøre' et lag koldpresset linolie på med en klud. Det gør vedligeholdelsesudgiften væsentlig lavere end for vinduer der skal males," fortæller Christoffer.

Når rammerne er blevet grundet og malet første gang, bliver de kørt ud på byggepladsen, hvor de får de sidste tilpasninger. Tilbage på værkste-

det bliver glassene lagt i af virksomhedens egen glarmester inden de får monteret hjørnebånd mv. og igen kommer forbi malerværkstedet hvor de får de sidste omgange maling.

"Hele processen tager ca. seks uger," fortæller Christoffer mens han viser rundt på værkstedet.

Ingen manual

Selvom Christoffer ofte har travlt på kontoret, er han selv ude hos kunderne når der skal gives tilbud. Det gælder både private kunder, boligforeninger og fredede bygninger.

"Jeg synes det er spændende at komme ind i de gamle bygninger fordi man aldrig ved hvad man kommer ind til. Tit og ofte skal vi finde

en løsning på stedet, i samarbejde med arkitekten og rådgiveren. Jeg kan godt lide at der ikke ligger en fast manual for hvordan en opgave skal løses, og det kræver nogle gange at man har en kreativ tankegang," siger Christoffer.

"Der er jo ikke et eneste af de vinduer vi arbejder med, der er præcis magen til et andet. Så hvis vi skifter et stykke træ, skal det tilpasses til den enkelte ramme," fortæller Christoffer.

Det gælder for eksempel de profiler som trærammen i et vindue har. For snedkeren handler det om at genskabe den korrekte profil hvis en del af træet bliver udskiftet.

"I de ældre private huse ser vi ofte den samme profil på dørene, karme og

paneler. Så den sammenhæng forsøger vi selvfølgelig at genskabe så vinduet ikke skiller sig ud," fortæller Christoffer.

Men kan det betale sig?

Som mange andre håndværksmestre møder Christoffer ofte spørgsmålet om hvorvidt det kan betale sig at restaurere i forhold til at købe nyt. Og selvom Christoffers holdning er helt klar, er svaret sjældent et lige så klart Ja eller Nej.

"Om det kan betale sig, afhænger af hvad du vil. Prismæssigt kan vi sagtens konkurrere med et moderne kvalitetsvindue, så det er andre parametre som kunden skal lægge vægt på. Det kan være sjæl, charme eller ressourceforbrug," siger Christoffer og fortsætter:

"Selvom vi primært arbejder med fredede og bevaringsværdige bygninger, har vi flere og flere private kunder der henvender sig fordi de gerne vil beholde deres gamle vinduer. Det kan for eksempel være nogle der har boet i huset i lang tid, og som ønsker at bevare de gamle vinduer fordi de er pænere end nye. Men vi ser også flere og flere yngre husejere der har truffet et bevidst valg om at renovere vinduerne ud fra bæredygtighedsovervejelser," slutter Christoffer.

Kernetræ

Kernetræ er et begreb man ofte hører om når man taler om gamle vinduer og døre. Men hvad er kernetræ egentlig?

"Kernetræ er træ der er vokset langsomt og roligt og har fået lov til at blive gammelt inden det blev fældet. Det var der masser af for 100-150 år siden da disse vinduer blev lavet, mens det træ man bruger til vinduer i dag måske kun er 2-3 år gammelt når det bliver fældet. Det som for alvor gør forskellen, er antallet af årringe og hvor tæt de ligger. Mellem hver ring er der harpiks som er vandafvisende. Så jo flere årringe, desto mere vandafvisende er træet, og dermed er risikoen for at træet rådner mindre," forklarer Christoffer, mens han på to stykker træ viser hvor stor forskel der er i antallet af årringe.

Henrik afrenser de vinduesrammer, som netop er kommet ind på værkstedet

Når rammerne er afrenset og gennemgået af snedkeren bliver de grundet og malet med linolie

BYGGERIETS
VINDUESRENOVERING

MEMBER OF

KØBENHAVNS
MALERLAUG

&

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

Marianne Eriksen Scott-Hansen er oprindeligt uddannet designer, og har tidligere designet tøj og smykker for både danske og internationale virksomheder som Royal Copenhagen, Georg Jensen, Dior og Hermes. I dag er hun gået solo og arbejder med at skabe papirblomster og -dekorationer i hånden.

TEKST JAKOB BO ANDERSEN
FOTO THOMAS TOLSTRUP

Fra designer til håndværker

Vi besøgte Marianne Eriksen Scott-Hansen midt under hede-bølgen i juni måned. Solen skinner fra en skyfri himmel, og på den stille villavej på Frederiksberg, hvor Marianne har sit værksted i et baghus, er det som om tiden står stille i sommer-varmen.

Marianne byder indenfor i værkstedet der ligger på 1. sal. Det lille hyggelige lokale er mildest talt fyldt op, og der er papirblomster og dekorationer overalt. Der er heldigvis også lige bordplads nok til både skriveblok og en kop kaffe til dagens udsendte.

Marianne Eriksen Scott-Hansen er uddannet beklædningsdesigner fra Designskolen, og har i en lang årrække arbejdet som designer for flere store brands. Det var i starten af 00'erne - lige i en periode hvor mange af de store tøj- og smykkevirksomheder flyttede deres produktion til udlandet, primært Asien.

"Efterhånden som virksomhederne flyttede produktionen ud, begyndte de i virkeligheden at underminere de danske håndværkstraditioner. Gradvist blev alt jo lavet i Hongkong eller Thailand på basis af mine designs, og jeg skulle så lære de lokale medarbejdere at forstå vores nordiske æstetik. Jeg forestiller mig, at det er ligesom hvis de skulle lære mig at forstå de finere nuancer i kinesiske skrifttegn," siger Marianne Eriksen Scott-Hansen.

Selvom Marianne i en lang periode insisterede på at arbejde sammen med de danske håndværkere i designfasen, oplevede hun at rollen som designer blev mere og mere indholdsløs.

"Design handler ikke bare om at tegne nogle flotte ting. Hvis ikke du som designer har forståelse for det håndværk der ligger bag det at skabe og producere et produkt, så kommer du ikke nogen vegne," siger Marianne.

Så i 2014 - efter mere end ti år i design- og modebranchen - valgte Marianne at 'hoppe ud af hamsterhjulet'.

Manglede en gave

Startskuddet til det næste skridt i Mariannes næste arbejdsliv var faktisk allerede taget året før - i 2013. I forbindelse med sin fætters fødselsdag manglede hun en gave. Hun valgte at lave en collage af noget gavepapir som

hun havde liggende, og fætterten blev glad for gaven. Det gav Marianne blod på tanden.

"Noget af det jeg altid har været god til, er det man i designbranchen kalder trendanalyse. Og jeg kunne helt klart se et stort potentiale i at arbejde med paper art og skabe papirblomster og -dekorationer. Både for mig personligt, fordi jeg havde en stor lyst til at skabe noget som jeg synes at jeg kan være bekendt i forhold til materialer og holdbarhed. Men også fordi det er et helt naturligt menneskeligt træk at vi gerne vil pynte op og iscenesætte os selv," fortæller Marianne.

De første opgaver var dekorationer til vinduesudstillinger hos henholdsvis Birger Christensen og Royal Copenhagen. Derfra tog interessen og bestillingerne fart, og siden 2015 har Marianne levet af at lave sin helt særlige paper art.

Fra designer til håndværker

Når Marianne arbejder på sine værker, foregår det helt enkelt. Det er én kvinde, én saks og ét stykke papir. Hun bruger hverken computer eller tegneprogrammer til at designe noget på forhånd.

"Jeg har en meget legende tilgang til mit arbejde, og når jeg sidder med papiret i hænderne, opstår idéerne. Hvis tingene er gennemtænkt og designet på forhånd, så dør alt undervejs. Jeg har en kunstnerisk tilgang til mit arbejde, men til forskel fra kunst er der også en funktion i det jeg laver," fortæller Marianne.

Derfor ser Marianne i dag sig selv som kunsthåndværker, og det er med stolthed hun kalder sig selv det.

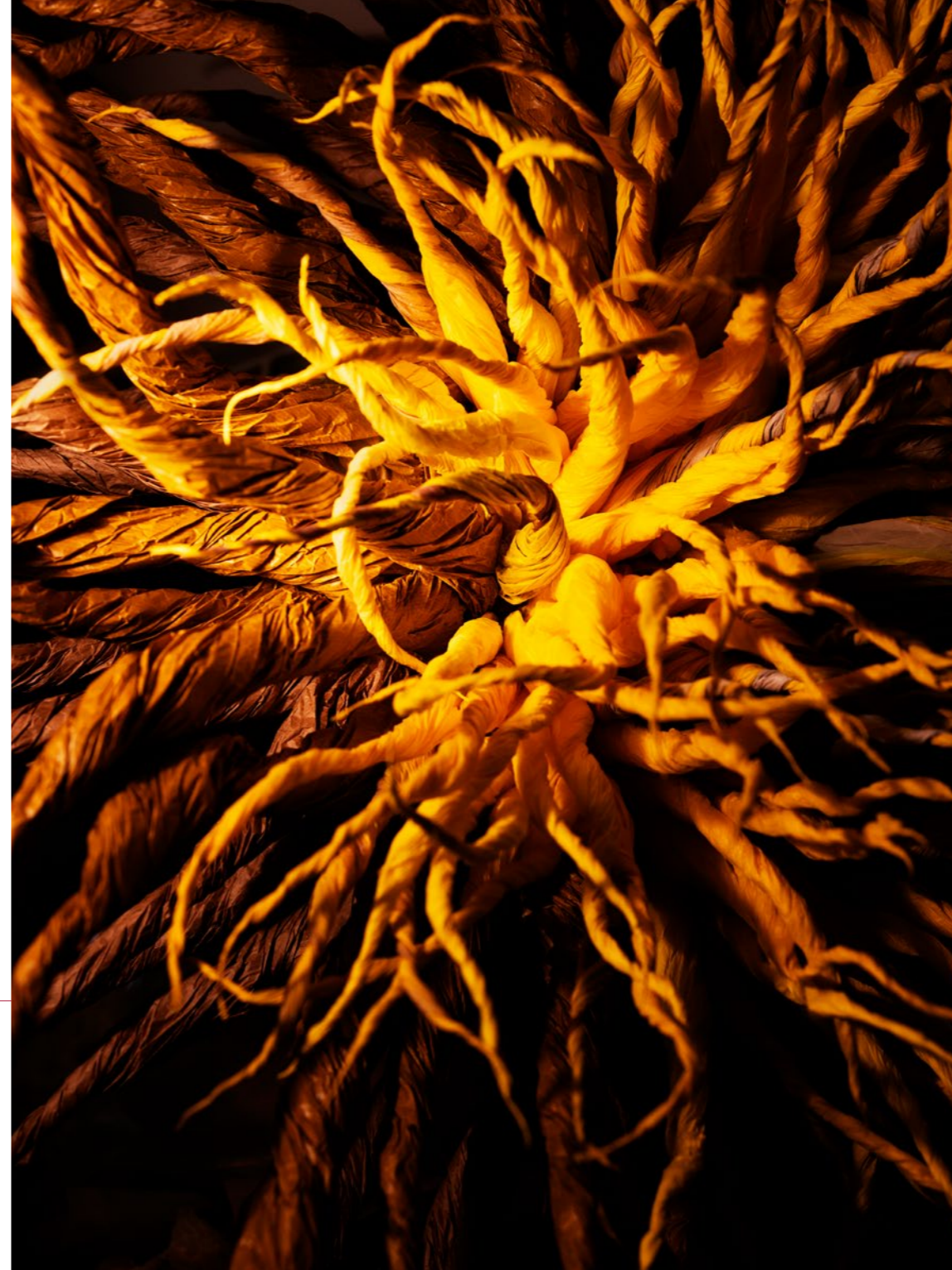
"Håndværk handler for mig om den nerve der er i et produkt når det er

skabt af et konkret menneske, og ikke bare er resultatet af et distanceret design. Det har jeg nok fra min far der var smed. Gennem hele min barndom har jeg elsket at gå med ud i min fars smedeværksted og se på ham når han arbejdede med at formgive metallet. Det var ikke designet på forhånd hvad han skulle gøre; hans hænder og krop vidste bare hvordan det skulle gøres," fortæller Marianne.

En anden ting, som Marianne har fået med hjemmefra, er interessen og respekten for godt værktøj.

"Min far havde rigtig meget forskelligt værktøj som han passede og plejede. Meget af det var specialværktøj til lige præcis en bestemt proces," siger Marianne og fortæller at hun selv har mere end 200 sakse som hun bruger i sit arbejde.

Marianne bruger hverken computer eller tegneprogrammer til at designe noget på forhånd. Hun har en meget legende tilgang til sit arbejde, og når hun sidder med papiret i hænderne, opstår idéerne.

Marianne oplever ofte, at folk smiler helt ubevidst når de ser hendes papirblomster. Det er fordi udsmykning og blomstrende kreationer gør os glade, mener Marianne

"Jeg bruger forskellige sakse i forskellige dele af arbejdsprocessen, ligesom jeg har set min far bruge sit specialværktøj. Når jeg arbejder, er jeg hele tiden i dialog med materialet, og der opstår tit idéer undervejs som jeg ikke havde kunnet udtænke på forhånd. På den måde har jeg opfundet alle mine teknikker selv," fortæller Marianne.

Elsker benspænd

Marianne elsker dialogen med sine kunder. Og hun trives som en fisk i vandet i de rammer og begrænsninger som kunden stiller op for en given opgave.

"Det udfordrer mig kreativt når jeg skal forholde mig til nogle bestemte rammer. Det kan være at dekorationen skal hænges op i et værelse med gule vægge, eller at jeg skal forholde mig til nogle bestemte former. Jeg elsker den slags udfordringer, og i virkeligheden finder jeg en stor frihed i begrænsningerne," fortæller Marianne og konstaterer samtidig at den røde tråd i hendes formsprog går igen, uanset hvad hun bliver udfordret af undervejs.

Et ydmygt valg

Som designer har Marianne arbejdet i snart sagt alle typer materiale. Men i dag arbejder hun udelukkende i papir.

"Papir er ydmygt. Det er ikke noget som nogen regner for noget – og det er billigt. Det er igen et af de dér benspænd som jeg elsker, siger Marianne.

"Vi mennesker har brug for at pynte op og dekorere. Hvad enten det er vores hjem, vores bryllup eller vores virksomhed eller butik. Og her synes jeg at jeg har en forpligtelse til at være med til at sikre at vi forbruger mindre. Papir er et naturmateriale, og det er holdbart – til forskel fra f.eks. afskårne blomster som vi jo ellers pynter og dekorerer med – og derfor er det fantastisk at arbejde med," fortæller Marianne.

Og i det hele taget tænker Marianne meget over hvordan hun som håndværker, og menneske, kan bidrage til en mere bæredygtig verden.

"Der er nogle ting i den måde vi forbruger på som vi bliver nødt til at genoverveje. For helt ærligt, så er der ikke brug for flere nye 'ting' i verden. Derfor er jeg glad og stolt hvis jeg kan være med til at hype naturmaterialer og inspirere andre til at overveje hvilke materialer de arbejder med," siger Marianne.

Mariannes værksted er fyldt helt op af papirblomster og -dekorationer. Heldigvis kunne der lige findes bordplads til en kop kaffe til MESTERs udsendte.

Udsmykninger gør os glade

"I en tid hvor vi bliver mere og mere optaget af den digitale verden på vores computere og telefoner, bliver det stadig vigtigere at vi holder fodfæste i den fysiske verden, og i fysisk håndgribelige produkter som vi kan føle og mærke. Det er menneskeligt at man bliver tiltrukket og fascineret af flotte ting, og nogle gange lige skal hen og røre. Jeg kalder det 'Real Reality', i modsætning til 'Virtual Reality'," siger Marianne og fortsætter:

"Fysiske produkter har en umiddelbar fascination, og jeg har masser af gange set folk stoppe op og smile helt ubevidst når de ser mine papirblomster i et butiksvindue. Det synes jeg, er fantastisk. Og faktisk er jo at udsmykninger og blomstrende kreationer gør os glade. Simpelthen fordi vi er mennesker," konstaterer Marianne.

Blomsterfestival og juleudsmykning

Marianne skaber paper art på bestilling til virksomheder og privatpersoner.

Hun har de seneste år udstillet i Tivoli i forbindelse med Tivolis blomsterfestival, og som en del af Illums juleudstilling i år, bliver der pyntet op i Illums lille lysgård med et 15 meter højt træ med Mariannes blomster på. Det kan ses fra starten af november.

MARIANNE ERIKSEN SCOTT-HANSEN

MEMBER OF
HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

Smykkernes By skaber forbindelser

København er en by hvor de stolte håndværksmæssige rødder går mange hundrede år tilbage. Det ønsker Kjøbenhavns Guldsmedelaug – der blev stiftet i 1429 og dermed er et af landets ældste laug - at fejre med et stort tredages event: 'Smykkernes By'.

Danish Design er kendt verden over. Men uden håndværk er der intet design.

Derfor ønsker Kjøbenhavns Guldsmedelaug at sætte fokus på Københavns lange historie som håndværksby. Det sker den 28.-30. september hvor laugets medlemmer inviterer til 'Smykkernes By'.

Ved 'Smykkernes By' byder mange af laugets medlemmer indenfor i ædelmetallets maskinrum – til åbne værksteder, udstillinger, foredrag og events. Du kan opleve kendte smykkekunstnere og guldsmede arbejde med ædelmetallerne, og du kan tage med på rundvisninger gennem byens gader hvor du også kan se sølvsmedene hamre på store sølvkorpusser.

Temaet for 'Smykkernes By' er Forbindelser, og på værkstederne kan du med egne øjne se hvordan guld- og sølvsmedene skaber personlige, håndlavede smykker i tæt forbindelse med kroppen, tøjet, rummet og designhistorien. Om temaet fortæller oldermænd i Guldsmedelaug Lone Løvschal:

"Vi vil gerne sætte fokus på de mange forbindelser der er mellem os. Det kan være forbindelser mellem mennesker, mellem kollegaer, internationale forbindelser og fysiske forbindelser. Men det kan også forstås i mere overført betydning som de forbindelser mellem det gamle håndværk og nutidens teknikker og metoder, som vi som guldsmede og smykkekunstnere er en del af," fortæller Lone Løvschal.

Vigtigt at være tæt på

Kjøbenhavns Guldsmedelaug blev stiftet i 1429, da kong Erik VII af Pommern og dronning Philippa gav laugets første skrå. I de knap 600 år der er gået siden da, har laugets været garant for, at vi har dygtige og uddannede guld- og sølvsmede i København. Og det er en vigtig værdi i sig selv, mener oldermænd Lone Løvschal. For i en tid med masseproduktion og fabriksfremstillet bijouteri, repræsenterer laugets medlemmer det modsatte – tradition, fordybelse, det gode håndværk og det personlige smykke i tæt kontakt med kroppen og mennesket der bærer det.

TEKST JAKOB BO ANDERSEN
FOTO PRESSEFOTO

ULRIKERAMIN
BOWL, ØRERINGEULRIKERAMIN
ONE, SØLVRINGEKARENFLY
FØRSTEDAME, RINGKARENFLY
HÅNDFULD RINGEKARENFLY
STRANDFUND MEDALJON

"Smykker er ofte meget personlige eller unikke, og de bliver skabt og udført i samspil mellem kunden og håndværkeren. Derfor er det nødvendigt at vi bevarer håndværksekspertisen i Danmark. Ellers kan vi heller ikke udvikle håndværket," siger Lone Løvschal.

Mange guldsmede og smykkekunstnere arbejder også med smykker som kunstnerisk udtryksform og bidrager på den måde til at faget kan udvikles sådan at vi fortsat kan opleve København som en unik hovedstad hvor det gode håndværk er i centrum.

Oplev selv 'Smykkernes By'

Eventet løber over tre dage, og der er fælles åbning i de 33 deltagende guldsmedeværksteder og udstillingssteder torsdag den 28. september 2023.

Derefter strækker 'Smykkernes By' sig over to dage, fra fredag den 29. september til lørdag den 30. september 2023.

Du kan tilmelde dig en guidet omvisning, blandt andet gennem Håndværkerforeningens Aktivitetscenter, eller du kan gå på opdagelse alene. Læs meget mere og find en oversigt over alle de deltagende værksteder og udstillingssteder på:

guldsmedelaugget.dk

Godt håndværk på Roskilde Festival

For andet år i træk satte Håndværkerforeningen, sammen med The Mark-kollegiet, fokus på værdier som håndværk, kreativitet og fællesskab ved årets Roskilde Festival.

Det skete med en række forskellige aktiviteter hvor festivalgæsterne blandt andet kunne bygge deres eget festivalbord eller lave deres helt egen festivalhat. Der blev også tændt op i snobrødsbålet hvor man kunne hygge med vennerne og bage snobrød.

Til hverdag arbejder The Mark-kollegiet for at fremme det gode håndværk. Uanset om det er kera-

mik, træ, metal, cykelværksted, syning eller blomster. Derfor har kollegiet flere værksteder, værksteds-managers og workshops til at hjælpe deres studerende i gang.

Magasinet MESTER har tidligere skrevet om kollegiet og arbejdet med at sætte fokus på håndværk og fællesskab.

Scan qr-koden for at komme direkte ind til artiklen:

hfk.dk/uddannelse-med-fremtid/haandvaerk-og-faelllesskab-paa-kollegiet/

QR URL

Følg Håndværkerforeningens arbejde

Hvis du har lyst til at følge med i Håndværkerforeningens arbejde for at sætte fokus på godt og smukt håndværk, på at sikre en erhvervsvenlig hovedstad og få flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse, så kan du følge os på hhv. Facebook, Instagram eller LinkedIn

 facebook.com/haandvaerkerforeningenkbh

 instagram.com/haandvaerkerforeningenkbh

 linkedin.com/company/haandvaerkerforeningenkbh

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

DIVELLO
MOBIL SIKKERHEDSMAKULERING

Nyager 6 - 2605 Brøndby
Tlf: 43 96 71 41 - Fax: 43 96 71 51
DS/EN ISO 14001 certificeret
www.toftena.dk

PÅ FALDEREBET

Traditionen fornægter sig ikke

Vi står midt i en omstilling af vores samfund – både når det kommer til at mindske vores forbrug af ressourcer og i forhold til at udvikle og bygge bæredygtige energiløsninger. Løsningerne skal findes gennem teknologisk innovation og udvikling, og det kræver dygtige håndværkere og faglærte der forstår hvordan løsningerne er bygget, og som kan bidrage til at udvikle dem.

Derfor er det en udsøgt fornøjelse at læse de mange ansøgninger om rejse- og uddannelsesstøtte som vi modtager fra unge håndværkere der ønsker at rejse til udlandet og dygtiggøre sig. Ansøgerne sprudler af ambitioner og virkelyst, og jeg er meget tryk ved at det netop er dem der skal bidrage til at udvikle, bygge og betjene fremtidens energiforsyning, industriproduktion og håndværk.

Nogle ansøgere ønsker at specialisere sig inden for deres håndværksfag, mens andre er i gang med at bygge videre på deres

faglige fundament gennem en uddannelse som for eksempel ingeniør eller maskinmester. For selvom de danske erhvervsuddannelser er blandt verdens bedste, så er der masser af viden, teknik, inspiration og ikke mindst et uvurderligt internationalt netværk at hente i udlandet.

I Håndværkerforeningen administrerer vi Stillinges Fond der kan støtte unge håndværkeres videre uddannelse. Og netop på Stillinges Fonds hjemmeside kan du finde en række rejsehistorier fra nogle af de unge håndværkere som Stillinges Fond allerede har støttet med et rejselegat. Kig ind og få et skud af ungdommens uovervindelighed – og husk at fortælle dine unge svende om de mange muligheder!

CHRISTOFFER SUSÉ
ADM. DIREKTØR

HÅNDVÆRKER
FORENINGEN
KBH

